DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.18181567

ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କୃତି ଓ ଧର୍ମ ଧାରାରେ ଯାଜପୁରର ମହାବିନାୟକ

ବଳରାମ ଦାସ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର :

ଓଡ଼ିଶାର ପୁରାତନ ରାଜଧାନୀ ଯାଜପୁର। ପୁରାଣ ଯୁଗରୁ ଯାଜପୁରର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚୟ ରହିଅଛି । ସର୍ବପ୍ରାଚୀନ ଶାକ୍ତ ଧର୍ମର ପ୍ରାଣକେନ୍ଦ୍ର ଯାଜପୁର । ଯାଜପୁରର ସଂସ୍କୃତି ଓ ଧର୍ମ ସାରା ଭାରତବର୍ଷରେ ବିରଳ । ସବୁ ଧର୍ମର ଦେବଦେବୀ ଏହି ସ୍ଥାନରେ ବିରାଜମାନ । ସେଥିପାଇଁ ଯାଜପୁରକୁ ସର୍ବଧର୍ମ ସମନ୍ୱୟର ପୀଠ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଯାଜପୁରରେ ବହୁ ପୁରାତନ ମନ୍ଦିର ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦୁଇଟି ପୀଠ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ସର୍ବଦା ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଏ । ଜଗତଜନନୀ ମା' ବିରଜା ଓ ଅନ୍ୟଟି ଶ୍ରୀଗଣେଶ । ଏହାର କୀର୍ତ୍ତିରାଜି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱବିଦିତ । ପାଞ୍ଚଟି କ୍ଷେତ୍ରର ସମାହାର ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାକୁ ପଞ୍ଚକ୍ଷେତ୍ର ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ପାଞ୍ଚ ଦେବତାଙ୍କ ସଙ୍ଗମ ଘଟିଛି ଏହି ପୀଠ ସ୍ଥଳରେ। ଭାରତୀୟ ଧର୍ମଧାରାରେ ପାଞ୍ଚ ଦେବଦେବୀଙ୍କୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆସନ ଦିଆଯାଇଛି । ତେଣୁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି-

"ଗଣେ, ନାରାୟଣେ, ରୁଦ୍ରେ, ଅମ୍ବିକେ, ଭାସ୍କରେ ତଥା
ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପଞ୍ଚଦେବ ନମଃ ସ୍ତୁତେ ।"

ଅର୍ଥାତ୍ ପଞ୍ଚଦେବ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନ ହୋଇ ଏକ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ପୂଜା ପାଉଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାର ଧର୍ମୀୟ ପରମ୍ପରାରେ ଏହିଭଳି ପଞ୍ଚଦେବତା ଏକ ସ୍ଥାନରେ ପୂଜା ପାଇବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଆରା । ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରର ନାମ ବିଶ୍ୱବିଦିତ । ଯେପରି- ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ପୁରୀ, ଅର୍କକ୍ଷେତ୍ର କୋଣାର୍କ, ତୁଳସୀକ୍ଷେତ୍ର କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ଶୈବକ୍ଷେତ୍ର ବା ଏକାମ୍ର କ୍ଷେତ୍ର ଭୁବନେଶ୍ୱର ଓ ଗଦାକ୍ଷେତ୍ର ଯାଜପୁର । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରର ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ନାମ ମଧ୍ୟ ଅଛି ଯଥା- ସିଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ର ମହାବିନାୟକ ଓ ବିରଜା କ୍ଷେତ୍ର । ଅଲୌକିକ ଅଦୃଶ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିକୁ କଳାର ଲୌକିକ ପ୍ରତି ରୂପଟିଏ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏହି ଜଗତ ଅତି ବିଚିତ୍ର କଳାର କାୟା ଭିତରେ ସାହିତ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ, ନୃତ୍ୟ, ସ୍ଥାପତ୍ୟ, ଧର୍ମ ଓ ସଂସ୍କୃତି ସବୁକିଛି ସମାହିତ । ଯୁଗେଯୁଗେ ଧର୍ମ ଆମକୁ ବିଶ୍ୱାସର ଏକ ଶକ୍ତ ଡୋରରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଛି । ଯାହା ଅଦୃଶ୍ୟ ଭାବରେ ଆମ ଚାରିପାଖରେ ରହିଅଛି । ଲୋକ ଜୀବନର ଚେତନା ଭିତରେ ସଦାସର୍ବଦା ଏହା ବିଦ୍ୟମାନ ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ :

ମହାବିନାୟକ, ପଞ୍ଚକ୍ଷେତ୍ର, ଗଦାକ୍ଷେତ୍ର, ମୋକ୍ଷପ୍ରାପ୍ତି, ସିଦ୍ଧି ବିନାୟକ, ପରିତ୍ରାଣ।

ଯୋଗାଯୋଗ :
ବଳରାମ ଦାସ, ଗବେଷକ
ରେଭେନ୍ସା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, କଟକ
Email : dasbalaram728@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0009-2162-1192

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୪.୦୮.୨୦୨୫	୧୧.୦୯.୨୦୨୫	୨୫.୧୦.୨୦୨୫	୧.୧୧.୨୦୨୫

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ଦାସ, ବଳରାମ;୨୦୨୫। ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କୃତି ଓ ଧର୍ମ ଧାରାରେ ଯାଜପୁରର ମହାବିନାୟକ। ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ। ଭାଗ :୧୧, ସଂଖ୍ୟା : ଜ, ପୃଷ୍ଠା :୬୨-୬୪।

ପରମ୍ପରା, ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଲୋକକଥା ସବୁ ଯେମିତି ସାଧାରଣ ଲୋକର ମୁଖରେ ଜୀବିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ କାଳ କାଳ ଧରି । ବହୁ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ମହାବିନାୟକ ପୀଠରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ମୁଖରୁ

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ

Quick Response Code:

Available online at : https://pracheenews.com/

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18181567
Article No - BPP00359

ଶୁଣିବାକୁ ମିଳିଥାଏ । ମହାବିନାୟକ ପୀଠର ଭୌଗଳିକ ଅବସ୍ଥିତି ବିଚିତ୍ର । ପାହାଡ଼ର ଖୋଲରେ ପାଞ୍ଚ ଦେବାଦେବୀ ନୀତିଦିନ ପୂଜା ପାଉଛନ୍ତି । ମନ୍ଦିରକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଅନେକ ଜନଶ୍ରୁତି, କିମ୍ବଦନ୍ତୀ, ଲୋକବିଶ୍ୱାସ ଲୁଚି ରହିଛି । ଏ ସୃଷ୍ଟି ରହସ୍ୟମୟ ଯାହାର ରହସ୍ୟ ଭେଦ କରିବା ବଡ଼ କଠିନ ବ୍ୟାପାର । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରମାନଙ୍କରେ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପରମ ଆରାଧ୍ୟ ଦେବଦେବୀଙ୍କ ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ଲାଭ କଲେ ମଣିଷ ମୋକ୍ଷପ୍ରାପ୍ତି ହୁଏ ବୋଲି ଜନମୁଖରୁ ଶୁଣାଯାଏ । ବହୁ ପୁରାଣରେ ପ୍ରମାଣ ରହିଛି ମଧ୍ୟ । ଏହିଭଳି ଘଟଣା ସବୁ କେବଳ ପିଢ଼ିରୁ ପିଢ଼ି ଲୋକ ମୁଖରେ ଜୀବିତ ରହିଥାଏ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେତେ ପୀଠ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମହାବିନାୟ ପୀଠର ମହିମା ଏବଂ ପୀଠର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚକିତ କରିଥାଏ । ଆମ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ କେଉଁ ଆଦିମ କାଳରୁ ଲୋକମାନେ ପ୍ରକୃତିର ପୂଜାକରି ଆସୁଛନ୍ତି । ଏହି ପୀଠରେ ପାଞ୍ଚ ଦେବତାଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କଲେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ପାପରୁ ପରିତ୍ରାଣ ମିଳେ । ଏହି ସମସ୍ତ ଦେବଦେବୀ ଗୋଟିଏ ପଥରରେ ଏକାଠି ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ଦର୍ପଣର ଗଣେଶ କେବଳ ବିନାୟକ ନୁହନ୍ତି, ସେ ମହାବିନାୟକ । ଲୋକ ମୁଖରେ ସୁନ୍ଦର ଘଟଣା ଶୁଣିବାକୁ ମିଳିଥାଏ । ଏକ ବାଛୁରୀ ବିହୀନ ଗାଇ ଏହି ସ୍ଥଳକୁ ପ୍ରତିଦିନ ଖାଦ୍ୟ ସନ୍ଧାନରେ ଆସିଥାଏ । ସେହି ପାଖରେ ଥିବା ଏକ ପଥର ମୂର୍ତ୍ତି ଉପରେ ବିନା ବାଛୁରୀରେ ଚିରରୁ କ୍ଷୀର ଝରାଇ ସବୁଦିନ ଫେରିଯାଏ ।

ଏହି କଥା ସମଗ୍ର ଅଞ୍ଚଳରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ବ୍ୟାପିବାକୁ ଲାଗିଲା । କିଛିଦିନ ପରେ ଭଗବାନଙ୍କ କାଞ୍ଚନିକ ମୂର୍ତ୍ତିର ଆବିର୍ଭାବ ଓ ପୂଜା ଆରାଧନା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ସେହିଦିନ ଠାରୁ ମହାବିନାୟକ ପୀଠର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ସାରା ଓଡ଼ିଶାରେ ବ୍ୟାପିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଏହିସବୁ ଲୋକ କଥା ଓ ଲୋକ ବିଶ୍ୱାସ ଆମ ଗଣ ଜୀବନକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ । ସଂସ୍କୃତି ସାହିତ୍ୟ ଧର୍ମ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଲୋକମୁଖରେ ଏହିଭଳି ବଞ୍ଚି ରହିଥାଏ । କିମ୍ବଦନ୍ତୀ କହେ ମହାବିନାୟକ ପୀଠ ହେଉଛି ରାଜାଙ୍କ ନିବାସ ଓ ଛତିଆ ବଟ ହେଉଛି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନିବାସ ସ୍ଥଳୀ । ପାଣ୍ଡବମାନେ ବନବାସ କରୁଥିବା ବେଳେ ବାରୁଣବନ୍ତରେ ଶିବଙ୍କୁ ଆରାଧନା କରୁଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ଏକତ୍ର ରହିଛି । ସମଗ୍ର ଉତ୍କଳରେ ଆଉ କୌଣସିଠାରେ ଏପରି ବିଗ୍ରହର ସୂଚନା ନାହିଁ । ତେଣୁ ଲୋକମାନଙ୍କ କହିବା ଅନୁସାରେ ବିନୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଞ୍ଚମୂର୍ତ୍ତି ହେଉଛି ଯଥାକ୍ରମେ : ଯୁଧିଷ୍ଠିର, ଭୀମ, ଅର୍ଜୁନ, ନଜିକୁ ଆଦି ଚାରି ଭ୍ରାତା ଏବଂ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ ସମେତ ପାଞ୍ଚ ଦେବଦେବୀ ଏହି ପୀଠରେ ବିରାଜମାନ । ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କ ଅନ୍ୟ ଏକ ଭ୍ରାତା ସହଦେବ ଯିଏ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀ ଥିବାରୁ ସେ ଏକ ବାଟରେ ରହିଲେ । ଆଉ କେତେକଙ୍କ ମତରେ ଏହିଠାରେ ପାଣ୍ଡବଙ୍କର ମାତା କୁନ୍ତୀ ଦେବୀ ଓ କୌରବଙ୍କ ମାତା ଗାନ୍ଧାରୀ ଶିବଙ୍କୁ ପୂଜା କରୁଥିଲେ । ଶିବ ପୂଜା ଲାଗି ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବାଦବିବାଦ ଲାଗିଥିଲା । ସିଦ୍ଧମୁନି ସାରଳା ଦାସ ତାଙ୍କ ମହାଭାରତର ମଧ୍ୟପର୍ବରେ କୁନ୍ତୀ ଗାନ୍ଧାରୀଙ୍କ କଥା ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଯେଉଁ ଲିଙ୍ଗ ପୂଜା କରୁଥିଲେ ତାହାର ସୂଚନା ଦେଇ କବି ଲେଖିଛନ୍ତି-

ଶୁଣ ହେ ମନୁ ରାୟେ ଭାଗିରଥ ନାମେ ଗଙ୍ଗାକୂଳେ
ନୀଳ ଉତ୍କଳ ନାମେ ଯେ ପର୍ବତ ଫଳେ
ବିରାଜେଶ୍ୱର ବୋଲି ତହୁ ବିଜୟେ ଦେବକାଶୀ
ମନୁଷ୍ୟ ଅବତାର ସେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବାରଣାସୀ
ବଳବୃଦ୍ଧ ତରୁଣ ତିନି ରୂପ ଧରଇ
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ବର ଦିଅଇ ଯେ ଯାହାର ମାନେ ବାଞ୍ଛଇ ।

ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଉତ୍କଳୀୟ ବୈତରଣୀ ନାଡ଼ିକୁ ଗଙ୍ଗାନଦୀ ରୂପେ ଅଭିହିତ କରାଯାଏ । ଏହି ବୈତରଣୀ ନଦୀ ଠାରୁ ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ମହାବିନାୟକ ମନ୍ଦିର ଅବସ୍ଥିତ । ସାରଳା ଦାସ ଯେଉଁ ବିରାଜେଶ୍ୱର ଲିଙ୍ଗ କଥା କହିଛନ୍ତି; ସେଥିରୁ ମହାବିନାୟକ ଦେବ ବିରାଜଙ୍କ ଈଶ୍ୱର ହୋଇପାରନ୍ତି । ମହାବିନାୟକ ଦେବ ଗଣେଶ ନୁହନ୍ତି, ବିନାୟକ ହେଉଛନ୍ତି ଶିବ । ପ୍ରକୃତରେ ଦର୍ପଣ ଗଡ଼ରେ ଏହି ମହାବିନାୟକ ଦେବ କଥା ଚଣ୍ଡୀଖୋଲର 'ଛିନ୍ନମସ୍ତା' ଦେବୀ । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରଟି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଶୈବକ୍ଷେତ୍ର ଥିଲା । ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ ପାଣ୍ଡବମାନେ ବିଜୟଲାଭ କରିବା ପାଇଁ ମାତା କୁନ୍ତୀ ମହାବିନାୟକ ପୀଠରେ ପାଞ୍ଚ ଦେବତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଚମ୍ପା ଚଢ଼େଇଥିଲେ ବୋଲି ଲୋକବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ।

ମନ୍ଦିରକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଏହିଭଳି ଲୋକବିଶ୍ୱାସ ଅନେକ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳିଥାଏ । ମହାବିନାୟକ ମନ୍ଦିରରେ କୌଣସି ଅଭିଲେଖା କିମ୍ବା ଶିଳାଲେଖା ନଥିବାରୁ ମନ୍ଦିରର ଇତିହାସ ଜାଣିବା କଷ୍ଟକର ହୋଇଥାଏ । ଓଡ଼ିଶାର ଇତିହାସରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ୭ମ, ୮ମ ଶତାବ୍ଦୀ ବେଳକୁ ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର ପ୍ରସାର ହୋଇ ସାରିଥିଲା । କେଶରୀ ସୋମବଂଶୀ ରାଜାମାନଙ୍କ ରାଜତ୍ୱ ସମୟରେ ଯାଜପୁର ଓଡ଼ିଶାର ରାଜଧାନୀ ଥିଲା । ରାଜା ଯଯାତି କେଶରୀ ଯାଜପୁରର ବିରଜା ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ

କରି ଦଶାଶ୍ୱମେଧ ଘାଟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ । ଏହି ସମୟସୀମା ଭିତରେ ମହାବିନାୟକ ମନ୍ଦିର କୌଣସି ଶୈବ ନରପତି ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ ଅନୁମିତ ହୁଏ । ମହାବିନାୟକ ମନ୍ଦିର ଠାରୁ ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ ଅଷ୍ଟତାଲିଙ୍ଗ ମୂର୍ତ୍ତି ତଥା ପର୍ବତର ଦୁଇଶହ ଗାଯ ଉପରେ ଝରଣା ପାଖରେ ଥିବା ପାଞ୍ଚ ଦେବାଦେବୀ ମୂର୍ତ୍ତି ଅଛି ତାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ବୋଲି ଜଣାଯାଏ । କୁଳୁକୁଳୁ ହୋଇ ବହିଯାଉଥିବା ଝରଣାର ନାଦ ବହୁତ ସୁନ୍ଦର । ଏହି ଝରଣାର ଜଳ ବହୁତ ନିର୍ମଳ । କଥିତ ଅଛି ଢେଙ୍କାନାଳ ଜିଲ୍ଲାର କପିଳାସ ପର୍ବତର ଝରଣା ଜଳ ମହାବିନାୟକ ପର୍ବତରେ ଝରୁଛି । ଏହି ପୀଠରେ ବିଭିନ୍ନ ଦେବାଦେବୀ ସହ ବନଦୁର୍ଗାଙ୍କ ମନ୍ଦିର ପାହାଡ଼ର ପାଦଦେଶରେ ଅବସ୍ଥିତ । ପାହାଡ଼ର ଉପର ଭାଗରୁ ଏକ ପଥର ଖୋଲରୁ ଝରଣାର ତୀବ୍ର ପ୍ରବାହ ବହି ଆସୁଛି । ଚାରିପାଖରେ ଘେରି ରହିଛି ଅନେକ ମଠ ଓ ମନ୍ଦିର । ଏହି ପୀଠରେ ବିଭିନ୍ନ ଓଷା ବ୍ରତ ଯଜ୍ଞ ମେଳା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥାଏ । ଉତ୍କଳରେ ଗୋଟିଏ ଲୋକକଥା ଅଛି- ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି 'ବାର ମାସରେ ତେର ପର୍ବ' । ସେହିଭଳି ଏହି ପୀଠରେ ଶିବରାତ୍ରି ଦିନ ବିଶ୍ୱ ଶାନ୍ତି ମହାଯଜ୍ଞ ହୋଇଥାଏ । କୋଟି କୋଟି ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ ଲାଗିଥାଏ । ମନ୍ଦିରର ରୀତିନୀତି ଅନୁସାରେ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପୂଜା ହୋଇଥାଏ । ଯେମିତି ମହାବିଷୁବ ସଂକ୍ରାନ୍ତି, ଚନ୍ଦନ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଝୁଲଣଯାତ୍ରା, ରାଧାଷ୍ଟମୀ, ଦଶହରା, ରାହାସପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଆଦି ଅନେକ ପର୍ବ ପାଳନ କରାଯାଏ । ପ୍ରତି ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଦିନ ବେଢ଼ା ପରିକ୍ରମା କରାଯାଏ । ପୀଠର ମହିମା ଗାନ କଲେ ଶେଷ ହେବ ନାହିଁ । ଆଉ ଲୋକବିଶ୍ୱାସ ଶୁଣିଲେ ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ । ଠାକୁରଙ୍କ ମସ୍ତକରେ ଦହି, ମହୁ ଓ ଲହୁଣୀ ଲେପନ କରିବା ପାଇଁ ନୀତିଦିନ ଜଣେ ପୂଜକ ପୂଜା କରିବା ପାଇଁ ଆସିଥାଏ । ହଠାତ୍ ଦିନେ ପୂଜକ ଜଣକ ଦେଖିଲା ଠାକୁରଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତିଟି ବଡ଼ ହୋଇ ଚାଲିଛି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ । ସବୁଦିନ ଭଳି ସେଦିନ ପୂଜା କରିବା ବେଳେ ଠାକୁରଙ୍କ ମସ୍ତକକୁ ହାତ ନ ପାଇବାରୁ ସେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଧରିଥିବା ଗଡ଼ୁରେ ଠାକୁରଙ୍କୁ ପିଟି ଦେଲା । ସେହିଦିନ ଠାରୁ କୁଆଡ଼େ ଠାକୁରଙ୍କ ପଥର ମୂର୍ତ୍ତି ଲମ୍ବରୁ ନ ବଢ଼ି ଗୋଲ ଆକୃତିର ବଢ଼ି ଚାଲିଲେ । ଏହି ରହସ୍ୟମୟ ଜନଶ୍ରୁତି ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ଶୁଣାଯାଏ ।

ଆମ ଭାରତୀୟ ପରମ୍ପରା, ଧର୍ମ, ଦର୍ଶନ, କଳା, ସଂସ୍କୃତି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମହାନ ଇତିହାସ । ଆମର ନିତିଦିନ ଜୀବନଯାପନ ଭିତରେ ଆମେ ବହୁ ଦେବାଦେବୀଙ୍କୁ ଉପାସନା କରିଥାଉ । ସବୁବେଳେ କୌଣସି ଶୁଭ କାମରେ ଭଗବାନଙ୍କ ନାମ ସ୍ମରଣ କରି ଆରମ୍ଭ କରୁ । ଏହି କଥାଟି ବାସ୍ତବ ସତ୍ୟ । ପୃଥିବୀର କୋଣ ଅନୁକୋଣରେ ଭଗବାନ ବିରାଜମାନ । ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଲୋକ ସଂସ୍କୃତି ଆଜି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଛି । ଯେଉଁ ଜାତିର ସଂସ୍କୃତି ଯେତେ ଉନ୍ନତ ସେ ଜାତିର ଲୋକ ସେତେ ଉନ୍ନତ । ଚଣ୍ଡୀଖୋଲର ମହାବିନାୟକ ପୀଠରେ ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ଅନେକ ଧର୍ମର ଦେବାଦେବୀଙ୍କୁ । ସମସ୍ତ ଶକ୍ତିର ଆଧାର ଏହି ପୀଠ ଆଜି ବିଶ୍ୱରେ ଏକ ନୂତନ ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଯୁଗ ସହ ତାଳଦେଇ ଯାଜପୁର ତା'ର ଉନ୍ନତି ପଥରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଚାଲିଛି ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧. ଡକ୍ଟର ପାଢ଼ୀ ବେଣୁଧର, ଲୋକସାହିତ୍ୟ ଓ ଲୋକସାହିତ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱ : ପ୍ରାଚୀ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ୨ୟ ସଂସ୍କରଣ-୨୦୧୧ ।

୨. ପ୍ରଧାନ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର, ଓଡ଼ିଆ ଲୋକସାହିତ୍ୟ ଓ ଲୋକସଂସ୍କୃତି; ବିଦ୍ୟାପୁରୀ, ୭ମ ସଂସ୍କରଣ-୨୦୧୭ ।

୩. ପଣ୍ଡା, ପ୍ରଦୀପ୍ତ କୁମାର, ଓଡ଼ିଶାର ଧର୍ମଧାର, ବୁକ୍ସ ଆଣ୍ଡ ବୁକ୍ସ ।

୪. ଡକ୍ଟର ପାଢ଼ୀ, ଏକାଦଶୀ : ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଯାଜପୁର, ଚିତ୍ରୋତ୍ପଳା ପବ୍ଲିକେଶନ, ୨୦୦୨ ।

୫. ଚନ୍ଦ୍ର ଶରତ, ଓଡ଼ିଶାର ଶକ୍ତି ପୀଠ, ଶାଶ୍ୱତୀ ପବ୍ଲିକେଶନ ।

❖ ❖ ❖